

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefon: uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Naraščanje opozicije v Rusiji

Stalinova zmaga na zadnjem komunističnem kongresu ni bila popolna. Opozicijo je sicer Stalin porazil in jo prisilil k spokornim izjavam, toda kljub temu je dosegla mnogo. Pokazalo se je, da Stalin ne dosega oboževanega Ljenina. Dočim je bil Ljenuin mož idej, gradi Stalin samo na surovo silo. Ljenuinu tudi niso mogli očitati sebičnosti, dočim Stalin nima čistih rok. Kongres je razgalil Stalinove slabe lastnosti in nepoštena dejanja. Zato nasprotje do Stalina vedno bolj narašča.

Znak nezadovoljnosti s Stalinom je sabotaža po najrazvostnejših boljševiških podjetjih. Tako je bilo v prvem polletju letošnjega leta na sovjetskih železnicah 14046 nezdod, nesreč in poškodb ali 80 dnevno. Zato je sovjetska vlada sredi septembra izdala zakon, ki spreminja delavce v prave sužnje. Delavci ne smejo odpovedati nadaljnjega dela v službi, podjetja pa imajo pravico odpustiti delavce. Če ima kak delavec v delavski knjižici označen za vzrok odpusta sabotaža ali protisovjetsko mišljenje, ga ne sme več sprejeti nobena tovarna. Na ta način hoče prisiliti vlada delavstvo, da bi jo podpiralo pri izvršitvi petletnega gospodarskega načrta, ki zlasti v večjih podjetjih ne dosega zaželenih uspehov. V rudokopih in premogokopih je uspeh v zadnjih mesecih za 40 odstotkov manjši kakor bi moral biti po petletnem načrtu, četudi uporablja sovjetska vlada vsa sredstva, da bi ga uresničila.

Posebno nevarnost vidi Stalin v znanstvenih krogih. Boljševizem je začel podirati vero v Boga z navidez znanstvenimi razlogi. Poveleval je avtoriteto znanosti in znanstvenikov, da bi zrušil krščanstvo. Toda v zameno hoče zdaj znanost popolnoma zaslužiti stranki. Zato je stališče znanstvenikov napram boljševizmu čedalje bolj odklonilno, dasi se javno ne smejo izrekat proti njemu. Človeku visoke izobrazbe pa je tudi zelo težko odobravati vsak še tako ponesrečen korak gruzinskega neizobraženega gorjanca Stalina.

Kakor je Stalin skušal odstraniti nevarnost ukrajinske kontrarevolucije s tem, da je dal v marcu obsoditi na večletno ječo 37 ukrajinskih agronomov, pisateljev, vseučilišnih profesorjev in kulturnih delavcev, tako je sedaj udaril tudi po ruskih znanstvenikih. Prvi poskusni balon je bil Nikolaj Nikolaevič Vaskov, slavni ruski inženjer, eden izmed najboljših ruskih strokovnjakov v elektrotehnikah.

Te dni so boljševiške oblasti zaprle mnogo učenjakov, ki so ponos ruske znanosti. Lansko leto so priredili Nemci v Berlinu Zgodovinski teden, na katerega so povabili tudi ruske zgodovinarje, ki so se odzvali z dovoljenjem boljševiške vlade v zelo častnem številu. Sedaj jim očita, da so za svojega bivanja v Berlinu vzbujali splošno pozornost nemške buržoazije in da so imeli z njo razgovore v protiboljševškem smislu. Tako so zaprli akademika M. K. Ljubavskoga, bivšega rektorja moskovske univerze, profesorje D. N. Jegorova, A. N. Jakovljeva, Bogojavlenskoga in S. V. Bahrusina s celo vrsto mladih zgodovinarjev. Pri akademiku Ljubavskemu je trajala hišna preiskava 16 ur. Kot obtežilni material so našli pri njem nekaj dolarjev, ki jih je hotel izročiti svoji hčeri.

S temi zapori hoče sovjetska vlada prestrašiti opozicijo in vplivati na ostalo izobraženstvo, da se ne bi upalo postaviti se na čelo nezadovoljstev. V prirobnih ljudskih množicah skušajo s tem vzbuditi sumnjo, da so znanstveniki krivi, da ne more boljševiška vlada ustvariti blagostanja. Ker vedo, da vplivajo na ljudstvo med vsemi znanstveniki najbolj zgodovinarji, so zaprli najprej nje. Slavni ruski zgodovinar Platonov pa ječji že itak več ko pol leta.

Stalin skuša dvigniti omajano vero v sedanjost boljševiško vlado z zunanje-političnimi uspehi. Zato je po nemških volitvah imenoval za naslednika Krestinskemu Leva Mihajloviča Hinčuka. Četudi se ni pečal dosedaj z zunanjo politiko, ampak samo s trgovskimi vprašanji, je vendar zasedel to važno mesto v Berlinu. Že kot namestnik sovjetskega trgovskega ministra je pokazal izredno delavnost in naklonjenost sedanjemu diktatorju. Kot bivši menševik skuša oprati svoj prejšnji greh, da je bil nasprotnik boljševikov. Kakor so bili janjariji vedno bojovitejši in hušji od Turkov, tako upa Stalin, da bo Hinčuk kot spokornik napel vse sile, da doseže uspehe v Nemčiji.

Kako se Stalin boji opozicije, kaže dejstvo, da je vložil v nekaterih berlinskih bankah ogromne vsote na imena svojih najzvestejših prijateljev, da bi imel pripravljen denarna sredstva, če bi izbruhnila v Sovjetski državi protirevolucija.

Vsi znaki kažejo, da imajo vzhodni Slovani na jeziku veliko besedo, da jo izgovore ob ugodni priliki.

70 oseb utonilo

London, 8. oktobra. AA. Po najnovejših vestih iz Mehike je našlo v Pachuči smrt v valovih 70 oseb. Škodo, ki jo je povzročila poplava, cenijo na en milijon pezo. Več hiš se je zrušilo. Valovi so poškodovali mnoge trgovske obrate in odpravili razstavljeno blago. Poslanska zbornica je izglasovala podporo trideset tisoč pezo.

Revolucija v Braziliji

Vstaši zavzeli Pernambuco — Pred veliko bitko med zveznimi in vstaškimi četami

London, 8. okt. AA. Reuter poroča iz Pernambuco, da so objavili revolucionarji komuniste, v katerem pravijo, da je general Tavora z 8000 vojniki ter s pomočjo ljudstva in policije v Parahybi zavzel Pernambuco po naskoku, pri katerem se je prav posebno izkazala policija. Po težkih in krvavih bojih so revolucionarji zmagali na vsej fronti. V Pernambuco korakajo po ulicah povorke prepevajoč revolucionarne pesmi. Množice so napadle lista »Jornale« in »Provincia« ter zažgali uredniške prostore in tiskarne. Množica je napadla tudi tovarne in stanovanje lastnika lista »Jornale«. Več pristašev predsednika Prestesa je bilo na ulici linčanih. Predsednik države Pernambuco je zbežal na vojni ladji v smeri proti severu.

London, 8. okt. os. »United Press« objavlja detaljirana poročila o revoluciji v Braziliji. Mesto Belle Horizonte v državi Minas Geraes je v rokah upornikov. Ravnotako so revolucionarji zasedli Porto Allegre, glavno mesto države Rio Grande do Sul. Po najnovejših informacijah se ustaja širi v notranjščino federalne

države, tako so države Parana in Matto Grosso tudi že v popolni vstaji. Uporniki so vjeli vrhovnega poveljnika federalne armade generala Azevedo.

London, 8. okt. os. »United Press« poroča iz Montvideo, da so revolucionarji že sestavili provizorično vlado, ki ima svoj sedež v državi Rio Grande do Sul. V svoji proklamaciji zahteva revolucionarna vlada popolno osvoboditev od Brazilije. V Rio de Janeiro se čuti velikansko pomanjkanje živil, tako da je federalna vlada morala rekvirirati vse trgovine z živežem in predpisati stroge odredbe glede razdelitev živeža.

London, 8. okt. os. »Reuter« poroča iz Rio de Janeiro, da je federalna vlada ukazala splošno mobilizacijo 450.000 rezervistov, ki so potrebni, da se napravi red v državi. Vlada je rekvirirala vsa trgovska letala in jih namerava staviti v službo armade za pobijanje revolucije. Na drugi strani pa pravijo poročila, da je general Ramo z vsemi svojimi četami prešel v tabor revolucije.

Newyork, 8. okt. as. V Braziliji je pričakovati velike bitke med vladnimi četami in vstaši. Očitno je, da so v nasprotju z demantijem vlade vstaši zasedli državo Parana in da prodirajo v treh kolonah. Do prvih spopadov med vladnimi četami in njimi še ni prišlo, pričakujejo se pa jutri. Na srednji fronti je položaj nespremenjen. Vladne čete so bombardirale Bella Horizonte in okolice. V svojem prvem uradnem poročilu izjavlja vlada, da ji je prebivalstvo večine držav lojalno in da je preskrba z živili za Rio de Janeiro in Sao Paulo zagotovljena. Vlada bo najpozneje do konca vladne periode predsednika Louisa zatrla vstaše. Ker so banke zaprte za petnajst dni, je v Rio de Janeiro življenje kakor ob nedeljah. Poslovno življenje počiva. V parlamentu se je predlagal 30-dnevni moratorij.

Newyork, 8. okt. as. Zvezne čete v državi Para so pregnale revolucionarne čete, ki so porušile železnico in se umikajo proti severovzhodu v Braganzo. — Revolucionarji so brez boja in krvoprelitja zavzeli mesto Masel.

Madžarsko-bolgarska pogodba

Bukarešta, 8. okt. p. V političnih krogih se trdi, da bo zunanji minister grof Bethlen posetil Ancaro in nekatere evropske prestolnice. V Ancaro odpotuje 29. oktobra in ostane tam dva dni. Nato odide v Sofijo, kjer bo vrnil službeno obisk ministrskemu predsedniku Ljapčevu. Te vesti se živahno komentirajo posebno sedaj, ko je objavljena

zaroka bolgarskega kralja z italijansko princeso. Poset ima značaj zunanje politične akcije. Širijo se tudi vesti, da bo grof Bethlen podpisal prijateljsko pogodbo med Bolgarsko in Madžarsko. Na povratku iz Sofije ostane nekaj dni v Budimpešti, nato pa odpotuje na Dunaj in v Berlin.

Balkanska pogodba

Ugodna razporeženja na konferenci v Atenah

Atene, 8. okt. as. Politična komisija balkanske konference je pod predsedstvom romunskega delegata Pella sprejela sklep, ki se bo jutri predložil plenarni seji. S tem sklepom izjavlja, da je potrebno, dati balkanskim narodom dopolnilna varnostna jamstva v obstoječih pogodbah, pri čemer bi se vpoštevalo tudi vprašanje manjšin. Politična komisija je dalje sklenila, da se bodo zunanji ministri balkanskih držav sestajali vsako leto enkrat. Razmotrivala se bo tudi možnost, da se takoj sklene balkanski pakt. Uspeh glasovanja v plenumu je še negotov, ker bo, kakor se domneva, bolgarska delegacija zahtevala večja jamstva v manjšinskem vprašanju. Komisija za razvoj duhovnih odnosov je sklenila, da bo imel institut, ki se ima ustanoviti, sedem oddelkov: vseučiliški odsek, vzgojni odsek, cerkveni odsek in oddelke za tisk, propagando, politiko in za ženska vprašanja.

Pariz, 8. oktobra. AA. Poročajo iz Aten, da je bilo zaradi velikega števila predlogov na balkanski konferenci sklenjeno, da se vsakemu delegatu dostavi vprašalna pola, da se bo na ta način moglo razpravljati o vseh vprašanjih. V vprašalno polo so postavljeni tudi predlogi, ki se tičejo balkanske unije, letalske službe, vprašanja šolskih knjig, higienske službe in trgovinske arbitražne zbornice.

London, 8. okt. AA. Atenski dopisnik »Times« poroča, da so na včerajšnjem sestanku balkanske konference razpravljali o možnosti balkanske Locarna. Dopisnik poroča o tej zvezi, da so bolgarski delegati predlagali konvencijo o manjšinah, nakar so jugoslovanski delegati odgovorili, da je to vprašanje rešljivo samo v okvirju balkanske unije.

Zasedanje faš. velikega sveta

Novi direktorij stranke — „Dozorevajo veliki dogodki“

Rim, 8. okt. AA. Snoči ob 8 je bilo odprto oktobersko zasedanje velikega fašističnega sveta. Pred prehodom na dnevni red je predsednik vlade pozdravil senatorja Marconija, ki bo kot predsednik italijanske akademije sodeloval v velikem fašističnem svetu. Senator Marconi, je dejal Mussolini, je proslavil s svojim ženjenjem ne samo italijanski narod, marveč dviga tudi ugled in čast velikega fašističnega sveta. Nato je Mussolini sporočil svetu izpremembe zadnjega časa. Za tajnika stranke je bil imenovan Giurati, podtajnika Achille Starace in Ili Bacci iz Reke. Administrativni tajnik Giovanni Marinelli, člani direktorija pa so Carlo Scorza, Umberto Klinger, Gabriele Parolari, Arturo Marpicati, Rodolfo Demartino, Leonardo Dadabbo. Zatem je Turatti pojasnil neke strani svojega delovanja. Veliki svet mu je izrekel zahvalo za vodstvo tajniških poslov fašistične stranke v zadnjih petih letih. Veliki fašistični svet je nato pozdravil novega tajnika Giurati, ki se je proslavil kot invalidni intervencionist, kot reški legionar in kot vodja črnih sraj, z nado, da bo novi tajnik na tem mestu okrepil stranko.

Rim, 8. okt. as. Mussolini je danes zvečer uvedel v njegove posle novi direktorij fašistične stranke. Bivši tajnik Turatti je podal kratek pre-

gled o svojem delovanju, pri čemer je v glavnem navajal zavode za vzgojo fašistične mladine, ki jih je ustanovil on. Nato je govoril novi tajnik Giurati, ki se je omejil samo na to, da je izrazil upanje, da bo opravičil zaupanje, ki se mu je poverilo z imenovanjem za tajnika. Prepričan je, da gre pohod revolucije neprestano dalje in da se usoda domovine prisilno vodi v veliko bodočnost. Končal je s prisego, da bo do zadnje kaplje krvi služil stvari fašizma. Mussolini je odgovoril obema govornikom, se zahvalil Turattiju, glede Giurati pa je izrekel upanje, da bo začetno delo uspešno nadaljeval. Dodal je, da inozemski listi tudi o tej spremembi v tajništvo fašistične stranke v najboljšem slučaju niso razumeli ničesar. Stvar je enostavno ta, da Turatti, katerega delokrog je zaključen odhaja in da mu sledi Giurati. Giurati je znan kot navdušen iredentist, ki se svoječasno hotel ob avstrijsko-italijanski meji z nasilnim udarom izsiliti vojno napoved Italije Avstriji. Pomagal je potem tudi d'Annunziju na Reki.

Novi štab obstoja povečini iz bojovnikov iredente. Listi naglašajo, da bi Mussolini gotovo ne bil izbral Giurati, če bi bilo treba reševati samo naloge rednih poslov. »Tribuna« omenja: Če je duce v teh zgodovinskih urah mislil ravno na Giurati, pomeni to, da je pričakovati še drznih nalog in da je Giurati pravi mož za velike prijetljaje in zgodovinske dogodke, ki dozorevajo.

Westminsterska dvorana — mrtvašnica

Ostanki ponesrečencev R 101 v domovini — Pogreb bo v soboto

London, 8. okt. AA. Snoči pozno v noč so prispela v domovino trupla žrtev katastrofe zrakoplova R 101.

Na vsej poti od Beauvaisa do Boulogna je francosko prebivalstvo sledilo pozivu francoske vlade in izkazovalo čast mrtvim.

Vojna ladja »Tempesta« je prepeljala trupla v Dover, kjer jih je pričakoval sin ministr. predsednika Macdonalda Malcolm Macdonald in zastopniki letalskega sveta in armade.

Trupla so prenesli v posebni vlak, ki je prispel davi v zgodnjih jutranjih urah v London.

Tu sta pozdravljala trupla ministrski predsednik Macdonald in njegova soproga. Mrtve je pričakovalo 24 voz letalske boje in častna straža 50 mož. Na postaji je bila rezervna straža zrakoplova R 101 in več sorodnikov in prijateljev ponesrečenih v žalnih oblekah.

Zunaj postaje je stalo na tisoče ljudi v dežju in odkritih glav, ko so vozovi z mrtvci krenili proti mrtvašnici.

Kralj je dovolil, da se uporabi westminsterska dvorana za mrtvašnico ponesrečenec. Ta dvorana je eno glavnih središč angleške zgodovine. Poslopje, v katerem je ta dvorana, je bilo zgrajeno leta 1099 in je tvorilo del parlamenta. Več stoletij je bil ata dvorana sedež vrhovnega angleškega sodišča. V poznejših časih so to dvorano le redko uporabljali. Maša zadušnica bo v petek v katedrali sv. Pavla. Kralja bo zastopal waleški princ, dočim bo skupni pogreb žrtev v soboto. Pokopane bodo na pokopališču Saint Mary v Cardingtonu. Vsi sorodniki ponesrečenih so privolili, da se pokopljejo žrtve v skupnem grobu. Pogrebni spreved bo šel skozi London v soboto zjutraj, nakar bo vlak prepeljal trupla v Bedford, od koder se bo vrnil pogrebni spreved do vasi.

Fašistični list odobrava napad na „Novi list“

Rim, 8. okt. u. Italijanski listi poročajo, da je bil v goriški okolici ubit italijanski učitelj Sottosanti in je ob tej priliki fašistična mladina napadla uredništvo »Novega lista«, ki je popolnoma nepolitično glasilo in je njegov edini namen, da nudi slovenskemu prebivalstvu čtivo v slovenskem jeziku. »Il Tevere« odobrava napad na omenjeni list in se čudi, kako da je sploh smel še izhajati, ker Italijani ne potrebujejo tujih listov v svoji državi. »Tribuna« naglašja, da se Slovincem ni treba ničesar bati, če le spoštujejo italijanske zakone. »Novi list« ni ničesar zagrešil in bomo videli, koliko bo imel zaščite pred oblastjo in ali bodo tudi ti atentatorji postavljeni pred sodišče tako, kakor atentatorji na »Popolo di Trieste«.

Mironescu dobil mandat

Bukarešta, 8. okt. as. Zunanji minister Mironescu je bil danes popoldne sprejet v Sinaj pri kralju. Ko je ob 4 popoldne zapustil palačo, je izjavil časnikarjem, da mu je kralj poveril sestavo kabineta. To nalogo je sprejel, prosil pa je, da se mu da do jutri popoldne čas, da bo mogel radi liste članov kabineta staviti svoje predloge. Mironescu je izjavil dalje, da je glede sestave kabineta dobil popolnoma proste roke. Zvečer bo odpotoval v Bukarešto, da bo tekom jutrišnjega dopoldneva sestavil kabinet.

Grandijev politični testament

Pariz, 8. okt. u. (Izv. poročilo »Slovenec«.) Tu so se v zadnjem času pojavile alarmantne vesti o političnem testamentu, katerega je napisal baje zunanji minister Grandi in ki se mora odpreti šele 50 let po njegovi smrti. Vesti niso demantirane. Sodi se, da odlaga v tem testamentu Grandi vso odgovornost za dosežane vodstvo italijanske zunanje politike, katere pravi vodja je bil brez dvoma Mussolini sam. Testament je posledica nesoglasja v vodstvu fašistične stranke in je zanimivo, da se se pojavile te vesti ravno v času, ko zboruje veliki fašistični svet.

Hoover povzdiguje vero

Newyork, 8. okt. ff. Predsednik Hoover je v Kings Mountain ob priliki jubileja osvobodilne bitke 7. okt. 1870 imel govor, v katerem je Američane pozval, naj ostanejo zvesti tistim religioznim načelom, ki so ustvarili ameriško državo in tvorijo tudi danes osnovo in bistvo ameriškega narodnega življenja. Predsednik se je obrnil proti socializmu in boljševizmu, ki odkrito negirata vero in jo hoče izgnati iz zasebnega in narodnega življenja. »Mi pa si ne moremo,« je dejal predsednik, »misliti socialnega in gospodarskega reda, ki ne bi imela svojih korenin v religiji.«

Briand zbolel

Pariz, 8. okt. as. Po povratku iz Ženeve je Briand obolen in že dva dni ne more zapustiti sobe. Stanje je precej resno. Včeraj zvečer ga je Tardieu za dalj časa obiskal.

Opozicija v delavski stranki raste

London, 8. okt. as. Včerajšnji govor ministrskega predsednika Mac Donalda na obnem zboru stranke v Llandudnu se ne smatra za nesporen uspeh ministrskega predsednika. Nezapuščena levih radikalov je bila sicer odklonjena z večino 1.800.000 proti 300.000 glasovom, to razmerje glasov pa kaže, da je levo radikalno krilo stranke, ki razpolaga samo s 5% mandati v parlamentu, v organizaciji stranke naraslo na 15 do 30% in postalo trikrat močnejše, kakor je zastopano v parlamentu.

Najslavnejši amer. detektiv umrl

Newyork, 8. okt. AA. Allan Pinkerton, šef državne detektivske agencije je umrl na posledicah ran, ki jih je dobil tekom svetovne vojne. Pinkerton je bil najslavnejši ameriški detektiv.

Koroški Slovenci pred volitvami

Vse politične stranke edine v sovraštvu do Slovencev — Narodna zvest ne peša, ampak raste

Celovec, 8. oktobra.

Nedvomno je, da pomenja sedanja Vaugolnava vlada popolnoma nov političen položaj v Avstriji in da ta položaj ni povsem jasn, posebno zato ne, ker so istočasno razpisane tudi nove volitve. Avstrija je sosedna Jugoslaviji in že zato je umevno, da je položaj tak, kot je sedaj v Avstriji in tak, kot bo nastal po 9. novembru, dnevu volitev, največjega interesa za Jugoslavijo.

Se večejo važnost ima novi položaj v Avstriji za Jugoslavijo in zlasti za Slovence zaradi tega, ker je z njim zelo ozko združena nadaljnja usoda Slovencev na Koroškem.

Noben avstrijski režim ni bil prijazen Slovencev, noben se ni briga za njih. Od novega režima — če se bo ta držal — pa koroški Slovenci ne pričakujejo nič boljšega. Umevno je, da koroški Slovenci z največjo skrbjo zasledujejo volilni boj, ki je že v polnem teku.

Iz celovške perspektive gledano, je sedaj prav gotovo, da bosta šla skoro v vsej Avstriji sedanja zaveznika v vladi, krščansko-socialna stranka in pa Heimwehr ločeno v volilni boj. Skupne liste bosta imela le tam, kjer je Heimwehr popolnoma pod vplivom krščanske socialne stranke, to na Predarlskem, na Tirolskem in na Nižje Avstrijskem.

Tema dvema nasproti je močna socialna demokracija, ki ima nekoliko lažje delo zaradi volilne razdvojenosti vladne koalicije in zaradi razcepitve nasprotnika na tri, štiri skupine. Poleg vladnih strank in socialne demokracije se snuje meščanski blok, v katerem so Velenec, Landbund, demokrati, kratko avstrijski liberalci. Velenec, ki izumirajoča stranka, voditelji brez množic; prav tako so brez pomena demokrati.

Zelo močan pa je Landbund, ki pa ima svoje torišče v glavnem le na Koroškem in na Štajerskem. V Avstriji še niso nevarni narodni socia-

listi, ki sicer pridno odvijajo ves naraščaj Velenecem ter bi utegnili sčasoma pogoltniti tudi vso Heimwehr, od katere se razlikujejo le v toliko, da še bolj divje kletirajo nacionalni šovinizem in nasprotje do socialnih demokratov. V volilni boj gredo samostojno.

Koroški Slovenci sedijo, da volitve razmerja moči med strankami ne bodo spremenile. Krščanski socialci in socialni demokrati bodo izšli iz volilnega boja skoro enako močni, stranke sredine pa bodo — posebno Landbund — dobile ravno toliko mandatov, da bodo jeziki na vagi. Ni verjetno, da bi se Schober in Schumy potem koalirala s socialnimi demokrati.

Gospodarske razlike, tako vprašanja žitnega monopola, uvoza živil, agrarne in davčne politike, pa tudi druge razlike so med obema skupinama prevelike. Tako bo avstrijska politika morala priti na isto, na kar je že tolikrat: koalicijo vseh meščanskih strank, tokrat še z močno poudarjenim heimwehrovskim značajem proti socialnim demokratom.

Koroški Slovenci zaenkrat še čakajo in presojajo položaj. Zavednih in zanesljivih slovenskih glasov je približno 10.000, medtem ko znaša količnik ob srednji udeležbi 14.000 do 15.000 za en državnozborni mandat. V koalicijo ne kaže koroški Slovencev z nobeno stranko, torej bodo najbrže nastopili samostojno. Koroški deželni zbor ni razpuščen, sicer bi Slovenci nastopili pri volitvah vanj z mnogo večjimi izgledi, kakor pri volitvah v državni zbor.

Treba je razumeti mentaliteto koroških nemških strank. Vse, krščanski socialci, heimwehrovci, Landbund, socialni demokrati, vsi tekmujejo v nemškem šovinizmu in sovraštvu do Slovencev. Vse koroške stranke so prežete hitlerijanskega duha in zato koroški Slovenci ne vidijo med njimi prav nobene razlike. Narodni socialisti

(pravi Hitlerijanci), so na Koroškem še maloštevilni in nenevarni, nevarni pa je hitlerijanski duh, ki vlada pri vseh koroških Nemcih in pri vseh njihovih strankah. Povrhu tega močno kokečirajo vse stranke s frazo »Kärntnerium«. Nekaj povsem različnega so v narodnostnem pojmovanju koroški socialni demokrati od dunajskih, prav tako tudi koroški od ostalih krščanskih socialistov. In koroška, Slovencev skrajno sovražna mentaliteta, zmaguje vedno tudi takrat, kadar bi hotela dunajska zvezna vlada vreči Slovencev kakšno drobtinico v narodnostnem vprašanju.

Na Koroškem je glavni šlager vseh nemških strank — njihova zasluga za izid plebiscita leta 1920. Vse stranke, ki so bile tedaj, to so krščanski socialci, Velenec, Landbund in socialni demokrati, so izdale brošure, v katerem povečujejo svoje zasluge za izid plebiscita. Nove stranke, tako narodni socialisti in Heimwehr, pa v svojih publikacijah še groze s še večjimi nasilji proti Slovencev. To sovraštvu je tako splošno in tako strupeno, da tudi če bi zmagali na Koroškem komunisti ali ne vem kakšni internacionalisti, še ti ne bi dovolili niti ene slovenske šole. Kaj naj torej pričakujejo koroški Slovenci od volitev?

Ob priliki kočevske proslave je zastopnik nemških Kočevarjev namignil koroškim Slovencev, da so kočevski Nemci zato dosegli ugoden položaj in narodnostne pravice, ker so se znali v tolerantnem duhu sporazumeti z večino Slovencev, to je z bivšo Slovensko ljudsko stranko. Naj torej še koroški Slovenci enako! Da, pravijo koroški Slovenci, ali biva Slovenska ljudska stranka je bila najmanj stokrat bolj tolerantna, kot je koroška krščansko-socialna stranka.

Nespravljiv duh koroških Nemcev zatira slovenstvo povsod, na vseh poljih. Ni čuda zato, da narodna zvest Slovencev ne peša, temveč se — po vseh pravilih o pritisku in odporu — dviga!

Zahvala

g. min. predsednika

Belgrad, 8. okt. Na obletnico proglasitve naše države za kraljevino Jugoslavijo je predsednik ministrskega sveta in minister za notranje zadeve general Peter Živković prejel brzojavne čestitke iz vseh krajev kraljevine. Ker mu je nemogoče, da bi vsem posameznikom odgovoril, se predsednik ministrskega sveta tem potom zahvaljuje vsem, ki so mu poslali čestitke. (Centralni presbijo.)

Delavski sanatorij Nj. V. kralja Aleksandra I.

Belgrad, 8. okt. AA. »Suzor« v Belgradu je kupil v Vrnjački Banji sanatorij, v katerem se bodo zdravili člani tega okrožnega urada in ostalih uradov v vsej državi, ker je to edini sanatorij te stroke v naši državi. Delavci bodo mogli stanovati v njem tudi čez zimo, ker je sanatorij tako urejen, da traja zdravljenje vse leto.

»Suzor« v Belgradu je zaprosil Nj. Vel. kralja za dovoljenje, da bi se sanatorij po njem imenoval. Na to prošnjo je dobil komisar »Suzor« od maršala dvora tole pismo:

Gospodi!

Maršalu dvora je čast obvestiti vas, da je Nj. Vel. kralj blagovolil odobriti, da se bo novi sanatorij v Vrnjački Banji, last »Suzor« v Belgradu, imenoval »Delavski sanatorij Nj. Vel. kralja Aleksandra I.« — Maršal dvora generalštabni brigadni general A. Dimitrijević.

Min. Preka obišče Slovenijo

Zagreb, 8. okt. p. Minister Preka je ostal še včeraj v Zagrebu ter pregledal nekatere zagrebške bolnišnice. Zvečer odpotuje v Slovenijo.

Ministri v Prilepu

Belgrad, 8. oktobra. m. Danes dopoldne se je vršila konferenca ministrov in odličnih Srbov iz Prilepa in okolice. Konferenco je otvoril župan g. Popović, nato je govoril minister Frangeš, ki je objasnili položaj našega gospodarstva in delo vlade za ublažitev gospodarske krize. Nato so govorili še ministri Radičević, Dušan Serbec ter zastopnik znanega ministra Kumanudi, ki je izjavil sledeče:

»Sedanja vlada ne stoji na istih načelih kot prejšnje. Prihajamo med ljudstvo po malogu kralja, da vidimo in slišimo zahteve naroda. Sedanja vlada je v svojem delu napela vse moči, rezultati so že očitni.«

Premestitve

Belgrad, 8. oktobra. m. Z ukazom Nj. Vel. kralja je premeščen za predmetnega učitelja na državno dvorazredno trgovsko šolo v Požarevacu v II. 1. Srečko Jurdan, doslej v Mariboru, za suplenta v Veliki Kikindi v I. 9. gđ. Miroslava Košir, za davčnega pripravnika v Kamniku Vladimir Berlot.

Zična železnica Cetinje—Krstač

Belgrad, 8. okt. z. Banski upravi na Cetinju je odoben kredit za žično železnico Cetinje—Krstač. Z delom se bo kmalu pričelo.

Delo priv. izvozniskega društva

Belgrad, 8. okt. z. V uradnih krogih se z zadovoljstvom odobrava dosedanje delo privilegiranih izvozniskih društev, ki zadržujejo prenaplo padanje cen naše pšenice. Društvo je prodalo vso kupljeno pšenico, čeprav je mnogo dražja, ko ameriška. Vrše se priprave za trgovino s koruzo in ostalimi poljskimi pridelki. Nameravalo se je ustanoviti ekspoziture v Zagrebu in Skoplju, kar pa se je zaenkrat še odgodilo.

Zaključek zdrav. kongresa

Split, 8. okt. p. Danes se je nadaljevalo in končalo delo na kongresu vseslovenskih zdravnikov. Mnogobrojna predavanja so bila skrajšana na 20 minut. Sklenilo se je, da se vrši bodoči kongres leta 1930 v Belgradu. Tudi Zveza medicincev je končala svoje delo.

Konferenca obrtnih zbornic

Belgrad, 8. okt. AA. V petek 10. t. m. bo v prostorih belgrajske obrtniške zbornice konferenca zastopnikov trgovskih, industrijskih in obrtniških zbornic iz Belgrada, Zagreba, Ljubljane in Novega Sada. Na tej konferenci bodo zastopniki zbornic med drugimi vprašanji določili svoje končno stališče nasproti zakonskemu načrtu o skupnem davku na poslovni promet.

Zakon o orožništvu

Belgrad, 8. okt. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra vojske in mornarice v soglasju s predsednikom ministrskega sveta podpisal in proglasil zakon o orožništvu.

Zakon o likvidaciji odstopljenega vojnega plena

Belgrad, 8. okt. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra financ in po zaslišanju predsednika ministrskega sveta podpisal in proglasil zakon o likvidaciji odstopljenega vojnega plena.

Iz „Službenih novin“

Belgrad, 8. oktobra. m. »Službene Novine« z dne 8. oktobra objavljajo pravilnik o ureditvi gozdarske službe pri oblihi upravnih oblasteh, spremembe in dopolnitve k pravilniku o uporabljanju državnih avtomobilov za gradbeno delo, naredbo o zaščiti proizvodov iz Francoske ter pravilnik o postavljanju kvalificiranih gozdarskih strokovnjakov o upravi privatnih gozdov. Pravilnik zahteva, da se postavi v Dravski banovini za vsakehi 2000 ha en šumarski strokovnjak. Vsak lastnik gozdov je dolžan postaviti šumarskega strokovnjaka v teku šestih mesecev od dne, ko stopi zakon v veljavo, oziroma, ko bo objavljen ta pravilnik.

Belgrajske vesti

Belgrad, 8. okt. AA. Minister pravde dr. Milan Srslić se je vrnil davi ob 8.10 iz Sarajeva v Belgrad.

Belgrad, 8. okt. AA. Julij 9. t. m. bo seja upravnega odbora Narodne banke kraljevine Jugoslavije. Upravni odbor bo poleg tekočih vprašanj, ki bodo na dnevnem redu, proučil prošnje za kredite.

Belgrad, 8. okt. Za vršilca dolžnosti načelnika pribočniškega oddelka mornariškega poveljstva je postavljen kapetan Anton Kluinar.

Verski pouk na ital. srednjih šolah

Italijanski šolski zakoni so za ljudsko šolo sicer predvidevali verski pouk, ne pa tudi za srednje šole. V konkordatu (člen 36 I.) je bila potem tudi ta zadeva sporazumno urejena. Podrobnejše določbe o izvedbi verskega pouka na srednjih šolah, so se v zadnjem času obravnavale med naučnim ministrstvom in zastopniki cerkve. Marsikje pa novih določil sploh niso čakali, ampak so že lani, v začetku šolskega leta učnemu načrtu pridejali tudi veronaučne ure.

Kongregacija koncilov je letos sredi avgusta vsem italijanskim škofom poslala navodila, ki zanimajo tudi katoličane po drugih deželah. V tej okrožnici se najprej ugotavlja, da je verski pouk za katoličane dolžnost in vzgojitelji morejo od te dolžnosti, ki so jo dolžni mladini, biti odvezani le s pismenim pristankom njihovih starišev. Duhovščini se naroča, da nujno pouče vernike, naj ne zahtevajo za svoje otroke oprostitev od verskega pouka iz kakih praznih in ničevnih razlogov. Izrecno se povdarja, da se morajo vsi gojenci cerkvenih internatov udeleževati v šolah rednega verskega pouka, čeprav je v zavodu že tozadevno preskrbljeno. Potrebno je to že radi zgleda, ki so ga dolžni nuditi.

Za verouk je določena samo ena tedenska ura, le za prva dva razreda na učiteljskih sta določeni dve tedenski uri. V okrožnici kongregacije koncilov, ki jo je objavil tudi »Osservatore Romano«, je načrt, po katerem naj se razdeli snov na posamezne razrede. Seveda morejo priti v poštev samo knjige, ki so odobrene od cerkvene oblasti. Isto itak določa tudi kanon 1381, 3 in konkordat člen 34, IV.

Kjer manjka duhovnikov, smejo tudi učitelji poučevati verouk. Vendar se izrecno zahteva, da jih mora škof za to važno nalogo potrditi, ker sicer verouka ne smejo poučevati. V vsakem posameznem slučaju naj se ravnateljstva srednjih šol tozadevno sporazumejo s škofijskim ordinarijatom. Veroučitelj, naj ne poučuje več kot 18 tedenskih ur. Ako kakega veroučitelja škof ne odobri, ali mu pozneje, tudi ko je že učil — odreče zaupanje, potem velja samo po sebi, da ne more dalje vršiti službe veroučitelja. V sporazumu z ravnateljstvom zavoda, se more tudi med šolskim letom iz disciplinarnih razlogov odvzeti učitelju pravica do poučevanja verouka.

V učiteljskem zboru veroučitelj kot tak ne zavzema pozicije rednega učitelja, a tudi ne je zastopnika. Postopa se z njim kot poverjenikom za verski pouk in je zato upravičen do glasovanja na konferencah. Plača bo urejena s posebnimi zakoni.

Kjer je verouk omejen le na eno tedensko uro, naj bi se čas za izpraševanje čimbolj skrajšal. Tudi učenci smejo spraševati in pojasniti težkoče, ki jih imajo, toda vedno le pismenim potom. Veroučiteljem se naroča, da žive v kolektivnem razmerju z ostalimi člani profesorjskega zbora.

Dunajska vremenska napoved: Bolje vreme bo trajalo le kratko časa. Pojavili se bodo sveži vetrovi, najprej od jugozapada, potem bo postalo oblačno in z zapadnimi vetrovi je pričakovati padavin in nižje temperature.

Med. U. Dr. Francè Pavločič

specialist za zobne in ustne bolezni — ordinira vsak četrtni dan od 8 do 12 in od 15 do 18 v Pražakovi ulici 8/I (vogalna rmeno-modra hiša).

Volilnega kompromisa ne bo

Krščanski socialci in Heimwehr gredo ločeno na volitve

Dunaj, 8. okt. as. Upanje, da bodo krščanski socialci šli v volitve skupno s Heimwehrom, je uničeno. Več kot tri četrtine dunajskih Heimwehrovcev se je izreklo proti sodelovanju s krščanskimi socialci. Ker bi bil sporazum mogoč samo s tem, da bi se priznalo mnogo poslanskih mandatov heimwehrovskim voditeljem in voditeljem, so krščanski socialci sklenili, da gredo rajši samostojno v volitve. Voditelji Heimwehra, so se danes ponovno posvetovali o ločenem postopanju pri volitvah, niso pa prišli do končnega sklepa.

Dr. Schober se je danes vrnil na Dunaj in je že imel razgovore z voditelji Velenec, Heimwehra in Heimwehra.

V Nemčiji še nobene odločitve

Brüningov kabinet najbrže dobi večino — 3 milijone brezposelnih

Berlin, 8. okt. AA. Kancelar Brüning je imel v zadnjem času številna posvetovanja s političnimi voditelji. Odločitev o bodoči vladi še ni padla. Kakor izgleda bo vlada imela večino v državnem zboru. Te vesti se opirajo na sklep socialistov, da bodo glasovali proti komunistični nezaupnici vladi. Tako bo Brüningovo ministrstvo rešeno.

Potres v južni Nemčiji

Dosedaj ni človeških žrtev

München, 8. okt. as. Preteklo noč je bil po vsej južni Nemčiji, Tirolski in zgornji Avstriji deloma zelo močan potres, v smeri od juga proti severu. Poštni urad v Innsbrucku je začutil ob 0.30 ponoči močen sunk, kateremu je sledilo dolgotrajno gibanje. V Garmisch-Partenkirchenu so čutili tri sunke, v Oberammergau en sunk, v Münchenu dva huda sunka, ki sta trajala 8 do 10 sekund. Povsod se je prebivalstvo zbudilo iz spanja. V okolici Münchena je bilo ubitih več

šip. Vest o potresu prihajajo tudi iz Nürnberga, Stuttgarta, Sigmaringena, Konstanz, Donau-Eschingena, Freiburga, Linza, Wellsa, Ischla in Gmundena. Med ljudstvom se je širila vest, da se je na nebu pojavila močna luč, kakor od velikega meteorja. Posebne škode ni bilo. Do sedaj se še ni dognalo, kje je bilo središče potresa. Najbolj pa so ga čutili v srednjih in jugovzhodnih krajih Württemberške.

Nov češkoslovaški konzul v Ljubljani

Belgrad, 8. okt. AA. Češkoslovaška vlada je imenovala za konzula češkoslovaške republike v Ljubljani g. Jožeta Sevljaka.

Proces proti morilcem Pundeve

Sofija, 8. oktobra. AA. Danes se je pred sodiščem v Sofiji začel proces proti morilec Pundeve. Centralni odbor vrhovne makedonske revolucionarne organizacije (VMRO) objavlja danes skoraj v vseh listih deklaracijo, v kateri pravi da je bil Pundeve ubit, ker je rušil edinstvo Makedoncev. Silobran, v katerem se izražal smisel vse makedonske borbe, je naletel po nesreči na različne sankcije bodisi v Pragi, Dunaju ali Milanu. V deklaraciji dalje pravijo, da Vanče Mihačev ni dal niti pismeno, niti ustmeno naročila za umor Pundeve. Pundeve je bil kaznovan na način, kakor to zahtevajo statuti VMRO. Na kraju deklaracije je dalje rečeno, da je proces proti Mihačevu drzen politični akt proti osvobodilni borbi Makedoncev. Makedonci bodo nadaljevali svojo borbo po sedanjih potih in metodah.

Drobne vesti

Bangkok, 8. okt. AA. Kapetan Matthews, ki je moral pristati pred 10 dnevi v Bangkoku zaradi defekta v motorju, se je dvignil danes zjutraj na polet proti Singori.

Buenos Aires, 8. okt. AA. Po neki brzojavki iz Porta Alegra je mesto Pernambuco padlo po težkih bojih, ki so trajali 24 ur, v roke upornikov.

Boston, 8. okt. AA. Jimmy Maloney je potolkel Carnero po točkah. Borba je trajala 10 rund.

Hmelj

Zatec, 8. okt. as. Povpraševanje po hmelju raste nadalje. Cene so se gibale med 350 do 600 čeških kron. Razpoloženje je še nadalje čvrsto.